ЗАТВЕРДЖУЮ:

В.о. директора

Інституту тваринництва Національної

академії аграрних наук України

Олексій КРАСНОРУЦЬКИЙ

«17» листопада 2024 р.

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів докторської дисертації

Єгіозар'яна Артура Генріховича

на тему: «Розвиток систем моніторингу, діагностики та контролінгу в менеджменті суб'єктів аграрного бізнесу: теорія, методологія, практика»

за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)

Тема дисертаційної роботи затверджена на засіданні Вченої ради Інституту тваринництва Національної академії аграрних наук України 29 вересня 2024 р., протокол № 11

1. Актуальність теми та її зв'язок із планами наукових робіт установи

Підвищення ефективності підприємств аграрного сектору є ключовим напрямом національної економічної стратегії, оскільки безпосередньо впливає на продовольчу безпеку країни та рівень життя населення. Умови жорсткої конкуренції змушують агробізнес застосовувати ефективні інструменти управління, зокрема методи оцінки фінансово-економічного стану, які допомагають вчасно виявляти й усувати кризові ситуації, що можуть негативно позначитися на діяльності підприємств. На сучасному

етапі особливо актуальним є розроблення нових підходів до аналізу фінансово-економічного стану підприємств, що дозволить не лише об'єктивно оцінювати фінансові показники, а й забезпечити ефективну організацію господарської діяльності для її подальшого вдосконалення. Це питання набуває ще більшого значення, оскільки управлінські рішення є відносно малозатратним способом підвищення ефективності бізнесу. Вказане обумовлює актуальність теми дисертації Єгіозар'яна А.Г.

Дослідження, представлене в дисертаційній роботі, є складовою науково-дослідної роботи Інституту тваринництва Національної академії аграрних наук України за темою «Ідентифікувати сценарії та процедури відновлення виробничо-технологічного, агроекологічного та інноваційно-інвестиційного потенціалу молочного скотарства на деокупованих територіях» (номер державної реєстрації 0124U001624, 2024-2025 рр.). В рамках вказаних науково-дослідних тем дисертантом запропоновано нові теоретичні, методологічні та практичні підходи щодо формування системи моніторингу, діагностики та в менеджменті суб'єктів аграрного бізнесу.

2. Формулювання наукової проблеми, нове вирішення якої отримано в дисертації

В дисертації отримано нове вирішення важливої наукової проблеми теоретичного, методологічного, методичного та прикладного обґрунтування процесів та процедур формування комплексної системи моніторингу, діагностики та контролінгу в менеджменті суб'єктів аграрного бізнесу. Необхідність вирішення вказаної проблеми обумовило визначення мети та конкретизації завдань дослідження, до складу яких увійшли наступні:

Для досягнення поставленої мети були сформульовані й виконані такі *завдання*:

- дослідити теоретичні аспекти теми, вивчити генезис понятійно-категоріального апарату моніторингу, діагностики та контролінгу в менеджменті суб'єктів аграрного бізнесу;

- розробити концепцію формування якісно нової гнучкої підсистеми внутрішньогосподарського контролю у системі управління підприємством;
- обґрунтувати механізм дотримання фінансово-економічної безпеки у системі управління підприємством на засадах використання інструментів моніторингу, діагностики та контролінгу;
- визначити засади формування ефективної інформаційно-аналітичної підсистеми моніторингу, діагностики та контролінгу в менеджменті суб’єктів аграрного бізнесу;
- обґрунтувати методологічні засади моніторингу, діагностики та контролінгу в менеджменті суб’єктів аграрного бізнесу;
- розробити методичний підхід до здійснення моніторингу результатів діяльності суб'єктів аграрного бізнесу;
- обґрунтувати концепцію побудови та функціонування системи моніторингу, діагностики та контролінгу в менеджменті суб’єктів аграрного бізнесу;
- визначити методичний інструментарій оцінки ризиків в менеджменті підприємств-суб'єктів аграрного бізнесу;
- ідентифікувати організаційні засади моніторингу, діагностики та контролінгу в менеджменті суб’єктів аграрного бізнесу;
- обґрунтувати архітектуру та архітектоніку механізмів та систем моніторингу, діагностики та контролінгу в менеджменті суб'єктів аграрного бізнесу.

3. Наукова новизна отриманих результатів

Наукова новизна одержаних результатів дисертації полягає у розробці теоретико-методологічних засад та практичних рекомендацій щодо формування комплексної системи моніторингу, діагностики та контролінгу в менеджменті суб’єктів аграрного бізнесу.

На захист винесені такі основні положення, сутність яких складає наукову новизну представленого дослідження:

вперше:

- обґрунтовано концепцію створення адаптивної підсистеми внутрішньогосподарського контролю в системі управління аграрними підприємствами, яка враховує баланс між централізацією та децентралізацією управлінських функцій, відповідає типу підприємства та специфіки організації і методики внутрішнього контролю, а також включає комплекс наскрізних показників, спрямованих на забезпечення ефективного постачання продукції, підвищення її якості, зростання продуктивності праці та раціональне використання ресурсів;

- ідентифіковано архітектоніку механізму фінансово-економічної безпеки як складову частину системи управління підприємством, який відображає взаємозв'язок і взаємодію між різними процесами фінансово-господарської діяльності підприємства, а також поєднує фінансові та економічні методи й інструменти згруповані відповідно до функціонального призначення та категорій фінансово-економічної безпеки фінансового менеджменту, що дозволяє зберігати стабільність аграрного підприємства, здійснювати дотримання його фінансово-економічної безпеки та підтримувати сталий розвиток як у короткостроковій, так і в довгостроковій перспективі;

- визначено підходи та процедури формування ефективної інформаційно-аналітичної підсистеми системи моніторингу, діагностики і контролінгу діяльності суб'єктів аграрного бізнесу, яка поєднує в собі всі види інформації - економічну, ринкову, соціологічну, демографічну тощо, містить канали інформації з необхідною надійністю, швидкістю передачі й пропускною здатністю, включає в себе систему методів та засобів для збору інформації й підготовки управлінських рішень;

удосконалено:

- методологічну основу моніторингу, діагностики та контролінгу результатів діяльності аграрних підприємств, яка поєднує загальнонаукові принципи пізнання з локальними підходами до фінансово-господарського

контролю на основі застосування класифікації методичних прийомів контролю фінансово-економічних результатів, враховуючи їх логічну послідовність з ідентифікацією ключових вимог та напрямів розвитку аналітичного інструментарію з визначенням системи показників і критеріїв, що дозволяють комплексно оцінювати фінансово-економічний стан підприємства;

- методичний підхід до внутрішнього моніторингу фінансової стабільності підприємства, заснований на концепції «витрати – реалізація – прибуток» та відповідній моделі, яка дозволяє визначити взаємопов’язані показники у системі внутрішнього контролю фінансової стабільності та виокремити узагальнюючий індикатор, що забезпечує можливість комплексного аналізу та відповідає будь-якій стратегічній цілі підприємства, а саме збереженню, зміцненню або покращенню його фінансової стабільності;

- концептуальні засади корпоративної фінансової діагностики, адаптовану для оцінки фінансово-економічної стабільності суб'єктів аграрного бізнесу, які сприяють розвитку наукових підходів у цій сфері, передбачають використання розвиненої системи показників фінансової стабільності з ідентифікацією взаємозв’язку із рентабельністю власного капіталу та рівнем кредитування, а також дозволяє оцінити перспективи розширення діяльності через залучення позикових коштів на основі реалізації моделі розрахунку ефекту фінансового левериджу з використанням показника рентабельності джерел фінансування;

- методичний інструментарій оцінки ризиків фінансово-господарської діяльності підприємства, який зосереджений на виявленні ознак кризового фінансового стану, зокрема фінансової неспроможності, який базується на концепції життєвого циклу підприємства, що відрізняється від традиційного підходу, заснованого на припущенні про безперервність діяльності, що дозволяє більш точно оцінювати ризики та своєчасно виявляти загрози фінансовій стабільності підприємства;

набули подальшого розвитку:

- поняття контролю фінансово-економічних результатів як системи нагляду за фінансово-господарською діяльністю підприємств та інших суб'єктів господарювання для оцінки ефективності, законності операцій, виявлення резервів розвитку, а також визначення ієрархії моніторингу, діагностики та контролінгу в аграрному бізнесі;

- методологічні засади моніторингу фінансової стабільності аграрних підприємств через виокремлення ринкових та специфічних факторів їх фінансової неспроможності на основі розвитку інструментів моніторингу у фінансовому та нефінансовому напрямах з детальним розкриттям їх змісту та розробкою моделі індексів, які засновані на теоретичних і емпіричних підходах до прогнозування фінансової неспроможності підприємств;

- організаційні засади діагностики, моніторингу та контролінгу в менеджменті суб'єктів аграрного бізнесу, що включають обґрунтування принципів, завдань та методичних підходів до ефективного управління цим процесом з визначенням ключових аспектів наукової організації та планування контрольно-моніторингової діяльності, які сприяють підвищенню точності оцінки фінансової стійкості та економічної ефективності підприємств з виявленням проблемних зон, оперативним реагуванням на зміни у фінансово-господарському стані підприємств та прийняттям обґрунтованих управлінських рішень для забезпечення їх стабільного розвитку в умовах ринкової конкуренції;

- систематизацію фінансово-господарського контролю шляхом забезпечення взаємозв’язку між його елементами відповідно до поставлених цілей і завдань, визначенням основних етапів організації аналітичної роботи в менеджменті аграрних підприємств з розробкою шляхів їх впровадження для підвищення ефективності управління фінансово-господарською діяльністю;

- методичний підхід до оцінки реабілітаційного потенціалу підприємства, в основу якого покладено метод ітерацій, що дозволяє

враховувати специфіку роботи неплатоспроможних компаній, з обов'язковим обмеженням періоду оцінки лише тривалістю реабілітаційних заходів, а також включенням механізму зворотного потоку, що дозволяє більш точно відстежувати динаміку фінансового відновлення підприємства;

- підхід до створення комплексної системи бюджетування в межах стратегічного управління фінансово-економічними результатами підприємства, яка передбачає ідентифікацію та ієрархічне впорядкування ключових системних, методологічних та фінансових принципів її розробки, а також структури комплексної системи бюджетування та окреслено основні етапи її впровадження, що забезпечують ефективне планування й контроль фінансових потоків підприємства.

4. Ступінь обґрунтованості і достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій, які захищаються

Дисертаційна робота є завершеною науковою роботою, яка виконувалась протягом 2021-2024 рр., в тому числі в Інституті тваринництва НААН – в 2024 р.

Для виконання завдань, поставлених у дисертації, були застосовані різні загальнонаукові та спеціальні методи дослідження. Теоретико-методологічною основою цього наукового дослідження є фундаментальні положення сучасної економічної теорії, а також наукові праці провідних вітчизняних і зарубіжних учених, присвячені питанням моніторингу та контролю ефективності соціально-економічних систем. Методологічний підхід до фінансово-господарського контролю базується на діалектичному методі, який включає такі принципи, як взаємозв'язок і взаємообумовленість явищ, їх динамічний розвиток, перехід кількісних змін у якісні, а також єдність і боротьбу протилежностей. До загальних прийомів наукового аналізу, що застосовувалися в дослідженні, належать спостереження, порівняння, аналіз і синтез, а також методи дедукції й індукції. У ході дослідження використовувалися такі методи: абстрактно-логічний – для

побудови логічної структури дослідження, визначення класифікаційних ознак, узагальнення наукових положень та формулювання ключових понять; монографічний – при аналізі діяльності підприємств аграрного сектору та їх об’єднань; розрахунково-конструктивний – для визначення фінансово-економічних показників аграрних підприємств; економіко-статистичні та економіко-математичні методи – для проведення розрахунків і оцінки фінансово-економічного стану підприємств; методи аналізу та синтезу – при дослідженні факторного аналізу фінансово-економічної стабільності підприємств. Крім того, застосовувалися й інші методи, які сприяли комплексному дослідженню теми.

Достовірність і обґрунтованість результатів дослідження також підтверджується апробацією результатів на наукових конференціях, впровадженням результатів досліджень у діяльність аграрних підприємств, а також у навчальний процес, публікацією результатів дослідження у виданнях різних рівнів.

5. Ступінь використання у дисертації матеріалів і висновків кандидатської дисертації

Матеріали кандидатської дисертації при написанні докторської дисертації не використовувалися.

6. Наукове та практичне значення роботи

Наукове значення дисертаційної роботи полягає в отриманні нового вирішення важливої наукової проблеми теоретичного, методологічного, методичного та прикладного обґрунтування процесів та процедур формування комплексної системи моніторингу, діагностики та контролінгу в менеджменті суб’єктів аграрного бізнесу. Отримані результати створюють теоретико-методологічне та науково-прикладене підґрунтя для розв’язання низки наукових проблем та завдань, які виокремлюються з формалізованої у даному дослідженні наукової проблеми, зокрема, опрацювання напрямів та

шляхів підвищення економічної ефективності функціонування підприємств-суб'єктів аграрного бізнесу.

Основні положення, висновки й пропозиції дисертаційної роботи доцільно використовувати при розробці та обґрунтуванні шляхів підвищення економічної ефективності діяльності суб’єктами економічних відносин та державними інституціями.

7. Апробація і впровадження результатів дослідження

Основні теоретичні та методологічні положення й результати дисертаційного дослідження достатньою мірою апробовані на науково-практичних конференціях, конгресах та семінарах, а саме: II Міжнародна науково-практична конференція «Управління розвитком соціально-економічних систем» (Харків, 2019); IV Міжнародна науково-практична конференція «Управління розвитком соціально-економічних систем» (Харків, 2020); III Всеукраїнська науково-практична конференція «Шляхи підвищення конкурентоспроможності регіону в умовах сталого розвитку» (Миколаїв, 2023); VIII Міжнародна науково-практична конференція «Менеджмент XXI століття: глобалізаційні виклики» (Полтава, 2024); Міжнародна науково-практична конференція «Пріоритети розвитку тваринництва в умовах війни та повоєнного відновлення» (Харків, 2024).

Результати дисертаційного дослідження, висновки та рекомендації, що містяться у роботі схвалені та використовуються у практичній діяльності ТОВ «Українська агроінвестиційна компанія» м. Харків (довідка № 1/253/24 від 17.12.2024 р.), ТОВ «Агро Контур» Сумського району Сумської області (довідка № 144 від 24.12.2024 р.), ФГ «Натон» Сумського району Сумської області (довідка № 127 від 25.12.2024 р.), а також в навчальному процесі при підготовці здобувачів ступеня доктора філософії в Інституті тваринництва Національної академії аграрних наук України (довідка № 394-01/а від 26.12.2024 р.).

8. Повнота викладення матеріалів дисертації в публікаціях та особистий внесок у них автора

Дисертаційна робота є результатом самостійного наукового дослідження автора. Результати дисертаційного дослідження, що складають його наукову новизну, виносяться на захист, теоретичні обґрунтування, прикладні розробки, висновки, пропозиції та рекомендації отримані автором самостійно. Основні положення дисертаційного дослідження знайшли відображення в одноосібних публікаціях. З публікацій, виконаних у співавторстві, в дисертації використані лише ті положення та наукові результати, які належать безпосередньо дисертанту.

Результати дисертації відображені у 28 наукових публікаціях (16 одноосібних), в тому числі: у 20 статтях у наукових фахових виданнях, 3 статтях у зарубіжних наукових періодичних виданнях, які входять до наукометричних баз Scopus Web of Science, та 5 публікаціях у матеріалах конференцій. Загальний обсяг наукових праць складає 18,3 друк. арк.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

публікації, які розкривають основний зміст дисертації:

1. **Єгіозар'ян, А.** Дослідження ролі моніторингу та контролінгу в системі в управління підприємством. *Modeling the development of the economic systems*. 2024. № 3. P. 388-393. DOI: https://doi.org/10.31891/mdes/2024-13-54

2. Носач Н.М., **Єгіозар'ян А. Г.**, Полякова Є.С. Теоретичні засади поняття «контролінг» в системі менеджменту суб'єктів економічних відносин. *Економічний простір*. 2024. №193. С. 116-123. DOI: https://doi.org/10.30838/EP.193.116-123. (*авторський внесок полягає в ідентифікації місця контролінгу в реалізації контрольної функції менеджменту*)

3. Носач Н.М., **Єгіозар'ян А. Г.**, Полякова Є.С. Теоретичні аспекти моніторингу в системі менеджменту суб'єктів економічних відносин. *Бізнес Інформ*. 2024. №9. С. 437-442. DOI: https://doi.org/10.32983/2222-4459-2024-9-

437-442. (*авторський внесок полягає в обґрунтуванні змісту моніторингових процедур в системі менеджменту підприємства*)

4. **Єгіозар'ян А. Г.** Дослідження підходів до визначення поняття «контролінг» в контексті управління агропромисловим підприємством. *Енергозбереження. Енергетика. Енергоаудит*. №9(199) 2024. С. 134-144. https://doi.org/10.20998/2313-8890.2024.09.11

5. **Yehiozarian A**. Role of monitoring and controlling in enterprise management systems. *Innovation and Sustainability*. 2024. 4(3). P. 186-193. DOI: https://doi.org/10.31649/ins.2024.3.186.193

6. **Єгіозар'ян А. Г.** Концептуальні засади впровадження елементів контролінгу в систему управління агро-підприємством. *Наукові перспективи. Серія «Економіка».* 2024. № 10(52). DOI: https://doi.org/10.52058/2708-7530-2024-10(52)-624-636.

7. Носач Н., **Єгіозар'ян А.** Теоретико-методичне забезпечення автоматизації процесів моніторингу і контролінгу агропідприємств. *Бізнес Інформ*. 2024. №10. С. 733–733. https://doi.org/10.32983/2222-4459-2024-10-733-733. (*авторський внесок полягає у визначенні напрямів цифровізації інструментів моніторингу і контролінгу*)

8. **Єгіозар'ян А. Г.** Вплив факторів зовнішнього середовища на функціонування систем моніторингу та контролінгу підприємства. *Актуальні питання економічних наук*. 2024. № 3-4. DOI: https://doi.org/10.5281/zenodo.14059717

9. Носач Н.М., **Єгіозар'ян А. Г.,** Полякова Є.С. Місце контролю в системі менеджменту підприємств агропромислового сектора економіки. *Проблеми економіки.* 2024. №3. С. 188-193. DOI: https://doi.org/10.32983/2222-0712-2024-3-188-193. (*авторський внесок полягає у визначенні типології інструментів та засобів реалізації контрольної функції менеджменту на мікрорівні*)

10. Носач Н., **Єгіозар'ян А.** Побудова системи моніторингу та контролінгу на агропідприємстві. *Development Service Industry Management*. 2024. №3. P. 254-259. DOI: https://doi.org/10.31891/dsim-2024-7(43). (*авторський внесок полягає в обґрунтуванні архітектоніки систем моніторингу і контролінгу в менеджменті аграрних підприємств*)

11. **Єгіозар'ян А.** Збалансована система моніторингу як елемент системи управління підприємством. *Економічний простір.* 2024. № 194. С. 43-48. DOI: https://doi.org/10.30838/EP.194.43-48.

12. Ткаченко В., Носач Н., **Єгіозар'ян А.** Впровадження збалансованої системи показників у менеджменті аграрних підприємств. *Енергозбереження. Енергетика. Енергоаудит*. 2024. № 7(197). С. 127-138. DOI: https://doi.org/10.20998/2313-8890.2024.07.10. (*авторський внесок полягає в ідентифікації критеріїв збалансованості контрольних показників*)

13. **Єгіозар'ян А.** Оптимізація операційних процесів через впровадження концепції управління витратами в контексті контролінгу**.** *Енергозбереження. Енергетика. Енергоаудит*. 2024. №12(203). С. 42-53. DOI: https://doi.org/10.20998/2313-8890.2024.12.04

14. **Єгіозар'ян А.** Формування ефективних стратегій управління організаційними змінами через впровадження інтегрованих контролінгових підходів. *Енергозбереження. Енергетика. Енергоаудит*. 2024. №11(202). С. 122-134. DOI: https://doi.org/10.20998/2313-8890.2024.11.10.

15. Носач Н., **Єгіозар'ян А.** Цілі моніторингу та контролінгу в системі управління агропромисловим підприємством. *Herald of Khmelnytskyi National University. Economic Sciences*. 2024. № 334(5). P. 566-572. DOI: https://doi.org/10.31891/2307-5740-2024-334-86. (*авторський внесок полягає в обґрунтуванні класифікації та ієрархії цілей моніторингу і контролінгу*)

16. Носач Н.М., **Єгіозар'ян А. Г.** Обґрунтування структури системи моніторингу та контролінгу на агропідприємстві. *Енергозбереження. Енергетика. Енергоаудит*. 2024. №10(201). С. 116-126. DOI: https://doi.org/10.20998/2313-8890.2024.10.09. (*авторський внесок полягає у*

визначенні особливостей структури систем моніторингу та контролінгу в менеджменті аграрних підприємств)

17. **Yehiozarian A.** Development of adaptive mechanisms for strategic planning through the lens of controlling approaches in a globalized economy.. Український журнал прикладної економіки та техніки. 2024. Том 9. № 4. С. 426 – 430. https://doi.org/10.36887/2415-8453-2024-4-66

18. Носач Н.М., **Єгіозар'ян А. Г.**, Полякова Є.С. Роль моніторингу та контролінгу в системі менеджменту суб'єктів економічних відносин. *Регіональна економіка*. 2024. №3(113). С. 131-139. DOI: https://doi.org/10.36818/1562-0905-2024-3-12. (*авторський внесок полягає у визначенні способів оцінювання результативності контрольних систем в менеджменті підприємств*)

19. **Єгіозар'ян А. Г.** (2024). Практичне застосування контролінгу суб'єктів аграрного бізнесу. *Актуальні питання економічних наук*, (5). https://doi.org/10.5281/zenodo.14996511.

20. **Єгіозар'ян А. Г.** В. Контролінг у сфері e-commerce. Актуальні проблеми інноваційної економіки та права. 2024. № 6. С. 84-88. https://doi.org/10.36887/2524-0455-2024-6-17

21. Kryukova I., Diachkov D., Polyakova Ye., Selikhov S., Nosach N., **Yehiozarian A.** Controlling as a Tool for Strategic Development in Agro-Industrial Management. *Nanotechnology Perceptions*. 2024. Vol. 20. S9. Exploring the Frontiers of Social Engineering and Public Perceptions of Technology. DOI: https://doi.org/10.62441/nano-ntp.v20iS9.43. (*авторський внесок полягає в обґрунтуванні складу об'єктів контролінгу в менеджменті агропромислового підприємства*)

22. Polyakova Y., Lypovyi D., **Yehiozarian A.** (2023). Management Solutions for the Innovative Development of Enterprises Using a Controlling System with Information and Analytical Support. *Baltic Journal of Economic Studies*. 2023. Vol. 9(5). P. 223-229. DOI: https://doi.org/10.30525/2256-0742/2023-9-5-223-229 (*авторський внесок полягає в обґрунтуванні*

архітектоніки системи інформаційної підтримки прийняття рішень на основі використання контролінгового та діагностичного інструментарію)

23. Smihunova O, Bohdaniuk I, Polyakova Y, **Yehiozarian A.** Innovative Approaches to Controlling in Agribusiness: the Role of Quality Management Systems in Sustainable Production Practices. *Archives for Technical Sciences*. 2024 Sep 10;2(31):116–30. DOI: https://doi.org/10.70102/afts.2024.1631.116 (*авторський внесок полягає у визначенні організаційно-економічної та організаційно-управлінської сутності контролінгу в менеджменті суб'єкта аграрного бізнесу*)

публікації, які засвідчують апробацію результатів дослідження:

24. **Єгіозар'ян А. Г.** Моніторинг, діагностика та контролінг як засоби реалізації контрольної функції менеджменту. Управління розвитком соціально-економічних систем : матеріали Другої Міжнародної науково-практичної конференції. – Харків: ХНТУСГ, 2019. – С. 135-138.

25. **Єгіозар'ян А. Г.** Структура контрольної інформації в менеджменті підприємств-суб'єктів аграрного бізнесу. Управління розвитком соціально-економічних систем : матеріали IV Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції. Харків: ХНТУСГ, 2020. С. 261-264.

26. **Єгіозар'ян А. Г.** Типологія інструментів моніторингу, діагностики і контролінгу в системі менеджменту аграрних підприємств. Шляхи підвищення конкурентоспроможності регіону в умовах сталого розвитку: Матеріали III Всеукраїнської наук.-практ. конф. м. Миколаїв / За заг. ред. Скупського Р.М. Миколаїв: ВСП МІРЛ ЗВО «Університет «Україна», 2023. С. 190-194.

27. **Єгіозар'ян А. Г.** Фінансово-економічна безпека підприємства як об'єкт застосування моніторингових, контролінгових та діагностичних процедур. Менеджмент XXI століття: глобалізаційні виклики: матеріали VIII Міжнародної науково-практичної конференції. Полтава : ПДАУ, 2024. С. 287-291.

28. **Єгіозар’ян А. Г.** Інструментарій моніторингу та діагностики в системі кризис-менеджменту суб'єктів аграрного бізнесу. Пріоритети розвитку тваринництва в умовах війни та повоєнного відновлення: матеріали міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої до 95-річчя заснування Інституту тваринництва НААН. Харків: Інститут тваринництва НААН, 2024. С. 101-103.

9. Оцінка мови та стилю дисертації

Дисертація викладена державною мовою з дотриманням вимог МОН України. Матеріал викладено в науковому стилі, що забезпечує доступність сприйняття та осмислення матеріалів дослідження.

10. Відповідність змісту дисертації науковій спеціальності, за якою вона подається до захисту

Дисертаційна робота Єгіозар’яна А.Г. «Розвиток систем моніторингу, діагностики та контролінгу в менеджменті суб'єктів аграрного бізнесу: теорія, методологія, практика» у повній мірі відповідає формулі та переліку напрямів дослідження спеціальності 08.00.04 − економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності), за якою подається до захисту.

11. Рекомендація дисертації до захисту

Дисертаційна робота Єгіозар’яна Артура Генріховича «Розвиток систем моніторингу, діагностики та контролінгу в менеджменті суб'єктів аграрного бізнесу: теорія, методологія, практика» рекомендується до захисту на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук зі спеціальності 08.00.04 − економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності).

Загальний висновок

Наукове дослідження, проведене Єгіозар’яном Артуром Генріховичем

на тему: «Розвиток систем моніторингу, діагностики та контролінгу в менеджменті суб'єктів аграрного бізнесу: теорія, методологія, практика» є завершеним, самостійно виконаним, містить наукову новизну, має теоретичне і практичне значення.

В роботі поєднано теоретико-методологічні та аналітично-прикладними розробки пропозицій та рекомендацій, використано різноманітні сучасні методи наукового дослідження в економіці.

Робота є цілісною, містить нестандартні підходи до вирішення наукової проблеми теоретичного, методологічного, методичного та прикладного обґрунтування процесів та процедур формування комплексної системи моніторингу, діагностики та контролінгу в менеджменті суб'єктів аграрного бізнесу. Матеріал викладено в логічній послідовності. Дисертант володіє методологією наукового пошуку, має широкий науковий світогляд, володіє сучасними методами і прийомами економічних досліджень.

За своїм змістом, глибиною розробок і оформленням дисертація відповідає вимогам пунктів 7 та 9 «Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук», затвердженого Постановою КМУ від 17 листопада 2021 року № 1197, та може бути рекомендована до захисту в спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності).

Рецензенти:

д.е.н., професор **Олександр КОРНІЄЦЬКИЙ**

д.е.н., професор **Тетяна МАРЕНИЧ**

д.е.н., професор **Олена ПОТИШНЯК**